

Datum: 11-02-2026

Verschenen op knack.be

Als scholieren de straat op gaan, is luisteren opdracht nummer één

Scholieren laten van zich horen. Sommigen gingen de straat op en staakten. Sommigen spraken zich op een andere manier uit over de plannen van de minister. Dat verdient aandacht en respect. Jongeren staken niet lichtzinnig.

Het protest gaat verder dan ongerustheid over aangekondigde hervormingen. Leerlingen spreken zich ook uit over hoe ze de school nú ervaren. Steeds vaker vallen er lessen weg. Ze krijgen te maken met veel uren studie en hoge verwachtingen, en met weinig ruimte voor begeleiding, rust of herstel. Die realiteit raakt niet alleen hun leerproces, maar ook hun motivatie en welbevinden.

Inspraak is niet vrijblijvend, maar een recht

Jongeren willen geen beleid over hun hoofden heen. Ze vragen informatie op hun maat, transparantie en betrokkenheid. Dat is geen vrijblijvend verzoek, maar een kinderrecht. Het Kinderrechtenverdrag is daar duidelijk over: kinderen en jongeren hebben het recht om hun mening te geven over beslissingen die hen aanbelangen, en volwassen moeten die mening ernstig nemen.

Dat betekent niet dat hun stem altijd doorslaggevend is. Wel dat er ruimte en tijd moet zijn om te luisteren, en om gemaakte keuzes uit te leggen en te motiveren. Als jongeren ervaren dat die ruimte er niet is, kan staken een manier zijn om dat recht op participatie op te eisen.

Het lerarentekort tekent het onderwijs

Het lerarentekort is voor veel leerlingen geen abstract probleem, maar een realiteit die ze elke dag ervaren. Wisselende vervangers, lesuren in de studie, grotere klassen en minder tijd voor individuele begeleiding bepalen voor heel wat leerlingen hun schooldagen. Dat raakt niet alleen aan hun leerprestaties, wat meestal de grootste bezorgdheid is, maar evenzeer aan hun motivatie en mentaal welzijn.

Als jongeren zeggen dat ze zich niet genoeg gezien en ondersteund voelen, gaat dat niet alleen over wat er verandert in het onderwijs, maar ook over hoe het systeem vandaag voor hen werkt of tekortschiet. We moeten dat lezen als een oproep tot dialoog en zorg, niet als weerstand tegen verandering.

Te zware druk

Ons dossier 'Thuiszitters uit de schaduw' toont hoe kinderen en jongeren vastlopen in het schoolsysteem, onder andere door de hoge druk die ze ervaren. De recente rapporten van de Scholierenkoepel over de kwaliteit van het onderwijs en over eenzaamheid in buitengewoon secundair onderwijs bevestigen wat we ook in andere onderzoeken en meldingen zien: steeds meer leerlingen kampen met stress, faalangst, vermoeidheid en gevoelens van machteloosheid.

Jongeren zeggen vaak dat de prestatiedruk hoog ligt, dat ondersteuning tekortschiet en dat er te weinig ruimte is om het te hebben over hoe het écht met hen gaat. Het onderwijsbeleid moet genoeg aandacht hebben voor het welzijn van kinderen en jongeren, anders mist het een cruciale bouwsteen.

Door inspraak te organiseren en het welzijn op school te monitoren en erover te praten, maak je daar werk van.

Staken als signaal van betrokkenheid

Een staking is voor jongeren vaak een laatste redmiddel. Ze vinden dat andere vormen van inspraak te weinig effect hadden. Dat zou ons aan het denken moeten zetten. Jongeren willen geen breuk met het onderwijs, integendeel: ze tonen net hun betrokkenheid. Ze willen mee nadenken over oplossingen voor het lerarentekort, over haalbare verwachtingen en over een schoolklimaat waarin leren en welzijn hand in hand gaan.

Als kinderrechtencommissaris volg ik al jaren hoe jongeren hun school beleven. Telkens opnieuw hoor ik hetzelfde: school is niet alleen een plek om te leren, maar ook een plek waar jongeren zich veilig, gezien en ondersteund moeten voelen.

Jongeren als bondgenoten in verandering

Jongeren die zwijgen, dat zou pas echt een alarmsignaal zijn. Beleid maken voor jongeren kan niet zonder jongeren en dat geldt zeker voor onderwijsbeleid. Hervormingen zoals het plan Goed Gedragen en de evolutie naar scholen voor iedereen, grijpen diep in op het schoolleven. Ze vragen tijd, uitleg en vooral participatie.

Als scholieren vandaag hun stem laten horen, is dat een uitnodiging tot gesprek. Hervormingen in het onderwijs hebben een directe impact op hun leven. Daarom is het essentieel dat hun ervaringen, zorgen en voorstellen structureel een plaats krijgen aan de beleidstafel. De nieuwe grote enquête van de Scholierenkoepel is een belangrijke en goede stap. Tegelijk blijft het belangrijk om te kijken welke jongeren niet bereikt werden, van welke jongeren de stem en de ervaringen ontbreken. Informatie op maat van jongeren en via de kanalen die jongeren bereiken is een absolute must voor volwaardige participatie. Jongeren mogen niet het gevoel hebben dat alles boven hun hoofd gebeurt. Ze vragen geen perfect beleid, wel beleid dat hen ernstig neemt, zorgvuldige keuzes maakt en hun welzijn even belangrijk vindt als hun leerprestaties.

Caroline Vrijens, Vlaams kinderrechtencommissaris